

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת יומא, דף ל"ה

"בשחר היה לובש פלוסין של שמונה עשר וכו'.
ותנא מניינא אתא לאשמועינן? הא קא משמוע
לן, דבציר מהני לא נעביד, הא אי בציר מהני
וטפי אהני לית לן בה".

בציר - פחות
טפי - מוסיף
מניינא - מניין

א

הסבר: התלמוד שואל, מדוע המשנה מציינת שמחיר בגדי הכוהן הגדול הגיע ל-30 מנה, הרי זה ברור ממה שנאמר שבבוקר לבש של 18 מנה ובין הערביים של 12 מנה? ומשיבה, שזה כדי ללמד שהמחיר הכולל של הבגדים לא יהיה פחות מ-30, אבל אם מפחית מאלה מוסיף על אלה - זה בסדר.

על המפה

העיירה מז'בוז' באוקראינה

מז'בוז' היא עיירה באוקראינה הידועה בעיקר כמקום לידתו של הבעל שם טוב, ממנו התפשטה תנועת החסידות. אזור פודוליה, בו היא נמצאת, היה שייך בתחילה לליטאים ולאחר מכן לפולנים. יהודים התיישבו במז'בוז' כבר במאה ה-15, השתלבו בכלכלה ובמסחר, והקהילה היהודית הלכה וגדלה. בית כנסת גדול הוקם על גבעה ליד המצודה והאזור שמסביבו הפך לאזור חנויות ומסחר יהודי. מלבד הבעל שם טוב גרו בעיירה גם רבי נחמן מברסלב ור' יואל סירקיש בעל ה"בית חדש". קהילת מז'בוז' הושמדה בשואה, וכיום עולים יהודים רבים למקום לפקוד את קברו של הבעש"ט ואת בית מדרשו.

מבצר מז'בוז' באוקראינה
(Wikipedia, Håkan Henriksson)

סדר מועד | מסכת יומא ל"ה-מ"א
פרשת נשא | י"א בסיון (22-16 למאי)

חג שבועות שמח

דף ל"ה: העני והעשיר שלמדו תורה במסירות

מצות לימוד תורה חלה גם על אדם עני שאין לו כסף וגם על אדם עשיר שיש לו כסף. התלמוד מספר על שני תנאים: האחד עני מרוד והאחר עשיר מופלג, שעמלו בלימוד התורה. הלל הזקן היה עני מרוד, ובכל יום, לאחר שעבד והרויח מטבע אחד, היה הולך לבית המדרש ומשלים לשומר שעמד בפתח חצי מטבע, ובערך שקיבל, קנה לחם לאנשי ביתו. כך, למרות שהלל הזקן היה עני כה מרוד, עד שבקושי נותר לו כסף לקנות לחם, הוא בכל זאת עמל בתורה והיה לתנא "הלל". היה תנא נוסף, בשם רבי אלעזר בן חרסום, שאביו הוריש לו ירושה ענקית, המון עירות והמון אוניות. הוא היה אמור להיות טרוד מאוד בכספו, ועם זאת הוא פחר לעסוק בלימוד תורה, היה נודד מבית מדרש אחד לבית מדרש אחר, כדי לשמוע וללמוד עוד ועוד דברי תורה, שהרי "טוב לי תורת פיה מאלפי זהב וקספי".

דף ל"ו: מצות סמיכה

אדם שמביא קורבן לבית המקדש, צריך לקיים בו מצות "סמיכה". את ה"סמיכה" עושים על ידי שמניחים את הידים על ראשו של הקורבן, לפני ששוחטים אותו, ונשענים עליו. המילה "סמיכה" היא מלשון, סומך, נשען. בשעה שבעל הקורבן עושה "סמיכה", אם הקורבן הוא קורבן חטאת, או קורבן אשם או קורבן עולה, הוא מתנדב על חטאיו, על העברות שעשה. ביום הכיפורים היה הכוהן סומך את ידיו על ראש הקורבן ואומר: "חטאתי, עויתי, פשעתי... אפא ה! כפר נא לחטאים, ולעוונות ולפשעים...". ובכך הוא היה מתנדב. מה ההבדל בין "חטא", "עוון" ו"פשע"? "חטא" זה עברה בשוגג. "עוון", זה עברה במזיד, שנעשיתה מפני שלא הצליח להתגבר על יצר הרע. "פשע", זה עברה שעשה בכוונה, כדי לזלזל בתורה.

דף ל"ז: זכר צדיק לברכה

במשנה לומדים, שפסחכמינו הזכירו אנשים מסוימים, נוהגים היו לומר עליהם "זכר צדיק לברכה", מפני שהם עשו מעשים טובים. אחד מהאנשים האלה היה יהושע בן גמלא ששימש ככהן גדול בבית המקדש השני. מה עשה יהושע בן גמלא? ביום הכיפורים היו עוזרים הגרלה על שני שעירים, מי יהיה קורבן חטאת, ומי ישולח לעזאזל. את פתקי הגרלה הניחו בתוך קופסה עשויה מעץ ברוש. יהושע בן גמלא רצה לכבד את בית המקדש ואת יום הכיפורים, והוא תרם קופסה מיוחדת, עשויה מזהב טהור. אמרו חכמים - אדם שמיקר את בית המקדש, ראוי לשבח ולומר עליו "זכר צדיק לברכה". היה גם כוהן גדול בשם "בן קטיין", שהתקין שנים עשר בָּרָזִים בכיור בו היו הכוהנים רוחצים את ידיהם ואת רגליהם לפני עבודת המקדש. הוא עשה זאת כדי שכוהנים רבים יוכלו לרוחץ בבת אחת, וגם הוא היוזר לשבח.

★ | מן ההסטוריה

תנועת החסידות

תנועת החסידות נוסדה על ידי הבעל שם טוב במאה ה-18, והתפשטה מהירות בקהילות היהודיות ברחבי אירופה. החסידות הייתה תנועה רוחנית שבאה לרומם את רוחם של היהודים, לחזק את עבודת ה' ולהעניק משמעות לחיים. ממשיך דרכו של הבעל שם טוב היה המגיד ממזריטש, שבין תלמידיו היו רבי אלימלך מליז'נסק, רבי זושא מאניפולי, רבי שניאור זלמן מלאדי, רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ואחרים, שייסדו קהילות חסידיות בעלות מאפיינים שונים. החסידות שמה דגש על דמותו של הצדיק, או האדמו"ר, שמוריד את השפע האלוקי לעולם ובאמצעותו מתקרבים החסידים לה'. השפעתה של החסידות על העולם היהודי הייתה גדולה, וחסידויות רבות פועלות ומשפיעות עד היום.

בית המדרש המושחר של הבעל שם טוב (Wikipedia, Nahoumsabban)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

באחת השכונות נהגו ילדים ובני נוער לשפוך ולהשפירץ מים על האנשים בחג השבועות. המקור לכך היה מנהג שבו עדות מסוימות קראו לשבועות "חג המים", ונהגו לשפוך בו מים על "חתני המים". אבא של דני קרא לו לפני החג ואמר לו שהוא אוסר עליו להשתתף השנה במנהג הזה של שפיכת המים, והגיע הזמן להפסיק עם זה. הדבר עורר דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שהיום אין למנהג הזה שום תכלית. זה סתם פוגע באנשים ומציק להם. למנהג היום אין שום משמעות וערך, הוא פוגע באווירת החג, זה לא איזה מנהג קדוש או הלכה, ולכן צריך להפסיק אותו ולהפסיק להטריד ולהרטיב אנשים סתם.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה טענו שזה בסך הכל מנהג חביב, שכבר הרבה-הרבה שנים ודורות נוהגים אותו, ולא צריך להפסיק אותו. זה בסך הכל שפיכת מים, המים מתייבשים בסוף, וחשוב לשמור על המנהג או המסורת. זה תמיד היה חלק מאווירת החג.

...מה?
פֶּתַח כֶּסֶם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמד* של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

תיקון ליל שבועות

תיקון ליל שבועות הוא סדר לימוד שנוהגים ללמוד בחלק מהקהילות במהלך ליל שבועות. הוא מכיל קטעים נבחרים מהתורה, משנה, זוהר ועוד. מקורו של המנהג הוא בספר הזוהר, ומשמעות המילה "תיקון" היא "קישוט", כלומר שמקשטים את הכלה-התורה לקראת ה"חתונה" עם עם ישראל בחג השבועות.

מי אני?

- שמו הוא ישראל בן אליעזר, אבל הוא ידוע יותר בכינויו.
- התייתם בגיל צעיר, ובילה זמן רב בשנות ילדותו בחיק הטבע.
- מאוחר יותר עסק ברפואה באמצעות צמחים, מרקחות, שמות קדושים וכדו'.
- ייסד את תנועת החסידות.

הַמִּשְׁאֵל -
זֶהוּ שֵׁם הַמִּשְׁאֵל הַזֶּה

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0	
														
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביתא"ק 2-ה'	הלל הזקן	352- הקמת ביתא"ק 2-ה'	422- חורבן ביתא"ק	חנכת ביתא"ק 1-ה'	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	אפרים ומנשה	1521- בניי במצרים	1812- אברהם אבינו	3760- בריאת העולם

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

- 1 מי הדמות במרכז הציור (שרואים את הגב שלה)?
- 2 מה עשתה אותה דמות ואיך זה קשור לפסוק על השלט?
- 3 מתי היא נפטרה והיכן היא קבורה?
- 4 מהו הספר המונח על גזע העת בציור?

ליום מה אשאל את הבעש"ט
ועל מה אשאל את הבעש"ט?
ועל מה אשאל את הבעש"ט?
ועל מה אשאל את הבעש"ט?
ועל מה אשאל את הבעש"ט?
ועל מה אשאל את הבעש"ט?

מי אני?

1. לאימו קראו פייגה. לסבתו קראו אדל. היה נינו של הבעל שם טוב.
2. דיבר הרבה על חשיבות השמחה, הפשטות והתמימות בעבודת ה'.
3. התורות שלו נמצאות בספר ליקוטי מוהר"ן.
4. קבור בעיר אומן באוקראינה, ורבים מחסידי עולים לקברו במיוחד בראש השנה.

אשאל את הבעש"ט

5780
ה'תש"פ

5778
ה'תשע"ח

5727
ה'תשכ"ז

5708
ה'תש"ח

5707
ה'תש"ז

5699
ה'תרצ"ט

5657
ה'תר"ץ

5323
ה'רמ"ח

5260
ה'תש"ס

5258
ה'תש"ח

4900
ה'רמ"ב

4800
ה'רמ"א

4650
ה'רמ"ז

4260
ה'רמ"ח

510
ה'רמ"ח

1492
ה'רמ"ח

1500
ה'תש"ס

2019 שנת סיום הש"ס ללומי הדף היומי
2017 70 שנה למדינה
1969 הרב אריה לזין
1967 מלחמת ששת הימים
1948 הקמת המדינה
1947 העצמאות
1939 שואה
1897 הרצל
רבי יוסף קארו
1500 העת החדשה
1492 גירוש ספרד
הרמ"ב
רשי
רבי סעדיה גאון
510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

בפרשתנו מוזכרים הקורבנות שהביאו הנשיאים ביום חנוכת המשכן. קורבנו של כל נשיא היה זהה לחלוטין לשל חברו, ובכל זאת בוחרת התורה לחזור 12 פעמים על כל קורבן וקורבן. דבר זה מעלה תמיהה שכן ידוע שתורתנו משתדלת שלא להאריך במקום שאין צורך, ועל כן לא ברור מדוע היא שבה וכותבת כל נשיא בפני עצמו, במשך כמעט 90 פסוקים! נרצה לומר, כי התורה רוצה להדגיש שהייחודיות והמיוחדות של כל אדם איננה תלויה או נראית דווקא במעשיו החיצוניים. אכן כל נשיא הביא קורבן זהה לשל חברו, אך התוכן והכוונה הפנימית היו שונים מנשיא לנשיא. לכן נכתב קורבנו של כל אחד בפני עצמו, דבר המבטא שהגיון והכוונה של כל אחד היה שונה בתכלית משל חברו.

סדר מועד | מסכת יומא, דפים ל"ח - מ"א

דף ל"ח: הדלתות של ניקנור

בבית המקדש החליטו פעם להחליף את כל הדלתות, ולהתקין במקומן דלתות מזזב, כִּיָּאָה וְכָרָאוּ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. **החליפו את כל הדלתות, חוץ משתי דלתות שהיו עשויות מעץ ברזל ומצופות בנחושת.** מדוע לא החליפו אותן? התלמוד מספר שהאיש שתָּרַם אותן, התאמץ מאוד כדי לזכות במצוה. לאיש הזה קראו **ניקנור**, והוא נסע במיוחד לחוץ לארץ, כדי להביא דלתות מפוארות. כאשר חזר בספינה, התחוללה סערה גדולה בים, והספנים השליכו דלת אחת לים, כדי שהספינה לא תטבע. כשהספנים רצו להשליך את הדלת הנוספת, הוא הצטער כל כך, עד שחיבק את הדלת ואמר: "אם אתם רוצים, השליכו אותי יחד עם הדלת!". מיד נעשה נס והסערה שככה. כשהגיע לארץ ישראל, ראו כולם, שהדלת הראשונה, שהושלכה לים, הגיעה בנס גם היא לארץ ישראל. בגלל שנעשו נסים לדלתות הללו, לא החליפו אותן.

דף ל"ט: החוט האדום שהפך ללבן

כשנחבר בית המקדש הראשון, גלו בני ישראל לבלב, ואחרי שבועים שנה, עלו חלק מהיהודים בראשות עזרא הסופר, ובנו את בית המקדש השני. **מי היו הכוהנים הגדולים בבית המקדש השני? הכוהן הגדול הראשון היה עזרא הסופר** בעצמו, שהיה גם כוהן וגם נביא. אחריה היה "שמעון הצדיק", שהיה כוהן גדול במשך ארבעים שנה. בתקופה בה היה שמעון הצדיק כוהן גדול, היו נסים מופלאים בבית המקדש. **אחד הנסים היה בשעיר שנשלח לעזאזל.** ביום הכיפורים היו משלחים שעיר עזים למקום ששמו עזאזל, ודוחפים אותו מראש ההר, לכפרה על בני ישראל. על ראשו של השעיר הזה, קשרו חוט שני (צמר אדום). התלמוד מספר, שבתקופת שמעון הצדיק נעשה נס, שהחוט האדום נהפך לצבע לבן כדי להראות לבני ישראל, שהקב"ה סלח על עוונותיהם.

דף מ': סדר העבודה ביום הכיפורים

כך היה חלק מסדר העבודה ביום הכיפורים: מיד לאחר שלבש הכוהן הגדול את ארבעת בגדי הלבן, הוא היה סומך (נשען בשתי ידיו) על פר שהיה קורבן חטאת שלו, ובשעת הסמיכה, התנדו על עוונותיו ועל עוונות אנשי ביתו. אחר כך ערך את הגורל, איזה שעיר יהיה קורבן חטאת ואיזה שעיר ילך לעזאזל. לאחר מכן, שוב סמך הכוהן את ידיו על ראש הפר, והפעם היה מתנדו על עוונות כל הכוהנים, ואז שחט את הפר. אחרי ששחט את הפר, נכנס הכוהן הגדול לקודש הקודשים, והקטיר את הקטורת. לאחר מכן יצא הכוהן מקודש הקודשים, נטל מדם הפר אותו הוא שחט לפניו, וחזר לקודש הקודשים והיזה (התיז) ממנו בין הבדים (הקרשים שמשיני צדי ארון העדות) של הארון. אחר כך יצא הכוהן מקודש הקודשים, שחט את השעיר שנבחר בגורל להיות קורבן חטאת, ושוב נכנס לקודש הקודשים, כדי להזות מדמו בין בדי הארון. לאחר מכן, היזה מדם הפר ומדם השעיר במקומות נוספים.

דף מ"א: "תורת כוהנים" - "סיפרא"

רוב הדברים הכתובים ב"תורת כוהנים", הם לפי שיטת רבי יהודה, שהיה תלמידו של רבי עקיבא. מהי "תורת כוהנים"? רבי יהודה הנשיא, ערך את המשניות. הוא ותלמידיו חקמים נוספים, אספו הלכות רבות שנאמרו מפי התנאים ורבותיהם, וערכו מהן את המשניות, כדי שילמדו מהן הלכות. **היו דברי תנאים שלא נכנסו במשניות, והם מכונים "בריות". המילה "בריתא" היא "חיצונית", כלומר, הדברים האלה נשארו בחוץ, מחוץ למשניות.** ב"תורת כוהנים" יש בריות עם דרשות וח"ל על הפסוקים של ספר ויקרא. לכן היא מכונה "תורת כוהנים", כי רוב ספר ויקרא עוסק בדיני הקורבנות ובדיני הכוהנים. הגמרא מכנה את "תורת כוהנים" גם בשם "סיפרא", כלומר, "הספר הידוע".

מתחן קו בין האישים הנזכרים במפגש לבין תאריהם:

עזרא	בן חרסום
שמעון	בן גמלא
יהושע	הזקן
אלעזר	הסופר
הלל	הצדיק

לשני קצט 'סומט אל גמלא' אקטאל אל גמלא, 'למלאט לממט' לממט אל גמלא.

שאלות השבוע

1. איך נקרא סוג העבירות החמור ביותר?
2. מי היה הכוהן הגדול השני בבית שני?
3. מה תרם בן קטין למקדש?

בין הפותרים נכונה תיער הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

